Teolog

4 III

Janowicz

RÓŻA
BŁOGOSŁAWIONA INDIANKA ZAKONV KAZNODZIEYSKIEGO DOMINIKA SWIĘTE:

Ná pierwszym wstępie do Káthedrálnego Kośćiołá Wilenskiego/ Imieniem Prześwietney Kápituły witalna Przedmowa/przyięta y Koronowána.

Przez Wielebnego Xdza WAWRZYNCA IANOWICZA, Kanonika Wendenskiego, Prothonotariusza Apostolskiego, Dziekana Kupiskiego, Plebana Swiadoskiego.

Roku Panskiego 1668. Aug. 28.

Za Pozwoleniem Starszych

w Wilnie Roku Pan. 1668. w Drukárni Acá Wilen: Soc: IESV.

Imprimatur

NICOLAVS ŚŁVPSKI Cust. & Offic: General: Viln.

CARMEN AD AVTHOREM

Laurenti Roſeum redimis dum fronde decorem,
Plena Ianovicii copia odoris olet.
O bene Reginam præcingit gratia Florum
Mille ubi cum ramis pendula laurus adeſt.
Nempe odor his ſimilis non eſt inuentus in hortis
Nec meliora ROSAM cingere ſerta valent

F. B. O. S. Th. B. O. P.

JMC WIELCE MOSCIWE PANV
I_{Ego} M_{ośći} P_{ANV}

P. DAWIDOWI STANISŁAWOWI AMBROZEWICZOWI SEKRETARZOWI I. K. M.

ADMINISTRATOROWI GENERALNEMV CEŁ W.X.L.

Zdrowia/ Fortun/ przy Błogosławienstwie Pańskim.

Iewiem komu bym wieśniacką mą Peroręł *ná pierwszym tryumfalnym* ingressie *w Kośćioł Kathedralny wilenski* B. ROZY *Indyanki Panny y zakonnicy Zakonu Kaznodźieyskiego* Dominika S. *miana, godniey y dostoyniey przypisać mogł: ieno temu Panienciu ktory in* Flore illibatæ virtutis odore vernantis famæ, ac fructu honestatis *specialniey kocha.* M. Pawie *Sekr.* I. K. M. *Zá tákowego mi w głowách* corrupta etiam per nefas tempora, cum fama mille vocibus sonora *W. MM Pána podáły, ktorego nie tylko* insignis ac peruetusta Parentela meritis tum honoribus *ná wołyniu y w W. X. L.* fulgentissima *wysoce zaleca, ále też, y włásne W. MM Pána*

zasługi, ktore affatim *w Rzeczypoſpolitey in* arduis Patriæ negotijs vigili dexteritate *wyświádczaß, zá ſzlachetnego ćiey Chrześćianskiego rekomendu*ia *Florencyuſza. O iák wyborna y ßczęśliwa dola ieſt* florere *pobożnośćia*, vigere *wrodzona modeſtia y układnośćia, wdżiecznemi* vernare *obyczaiami*. Te virtutum *kwitnace delicyie nie tylo Panskie wymuia animuße, ludzkie krepuia y zniewalaia ſerca, ale też y ſame nieba dziwinkuia. Vziałeś M Pánie* per inſignes naturæ ſuæ, prudentiæ, *w Cudzych kraiach* (cum laude Gentis *Lituanæ*) experientiæ dotes, *Thron Maieſtatu* Polskiego, *iáko* Rodowity *Patriciuß, ktoremu bez przyſady moge* Caſſiodora ad viuum *służace przyczytać* Iudicium. Electio noſtra de meritis venit, & tanto quis Regali animo proximatur, quantò bonis ſtudijs, ſocietate coniungitur, latere poteſt forſitan vulgare hominum genus: neſciri non poteſt Proles ſenatus quando bene nati & noti ſunt, qui meritis aſſeruntur, & abundè agnoſcitur quiſquis famâ teſte laudatur. Quapropter Te longiſſimè conſtitutum, mentis noſtræ oculus ſerenus inſpexit, & vidit meritum, quod non habebatur occultum. *y niżey*. Hos Viros noſtra perſcrutatur Intentio, iјs morum theſauris gaudemus inuentis, in quibus velut figuratis honorum vultibus clementia noſtræ ſerenitatis exprimitur. Hoc in Te ſpeculator nirtutum noſter ſenſus inſpexit: his apud nos ſuffragijs virtutum placere meruiſti, ut dignus exiſteres ad publica negotia, qui geſſiſti ha-

[margin: ib. 1. p. 4. & ib. 9. p. 22.]

cte-

ctenus sub integritate priuata. *Przeto od Náiaśnieyßego Krola* in augustum Regalium *przypußczonym zostałeś* Penetrale ac sacrarium arcanorũ. *Tudźießgdy* proba-tissimæ tuæ fidei & exactæ fidelitati integritas ærarij Reipub: *nieraz powierzona zostaie. Niemniey y samych niebios fawory y propensyie ku sobieś nákłonił, przez Chrze-śćianskiey pobożnośći* illicia. *Swiadczą* Sacræ Aræ *ná Honor* Boski *porożnych Kośćiołach y Bazylikach bogato erygowane, ogłaszáią apparamenta drogie ná ozdobę Pańską posprawowane. Nieprzepomina y Zakon Przewielebnych Oycow Bernardynow Conuentu Wilenskiego, ktory acz záwsze beneficencią* Pańską *opátruieß, iednak podczas gromadney Wilenskiey* Kapituły *zaspecyalnego ćię wynaszą* Dobrodźieia *swoiego.* Toż *sámo* y *inße Zakony z Klasztorami głośno y brzmiąco wyznawaią szczodrobliwą W. MM* Pána *munificentią przed* Bogiem *y ludźmi opiewaiąc. Nie co inszego y mnie [zá powodem Przewielebnych Oycow Zákonu Kaznodźieyskiego Dominika S. abym* ad potentissimũ ac Religiosissimum *Ich MM* imperiũ *iáko to* Villanum agreste opus in publicum *wydał: táktéż W. MM Pánu Konsekrował] w zniećiło: ieno* virtutis tuæ flos ac pietatis fragrantissimus *uwiodł* odor, *ábym* plenas manus *W MM Páná* fructibus honestatis, *w Komplemenćie* B. *Roża dekorował; zaiste nie pospolity* Præsent *Pánięcym dostaie się rękom ále cudowny, Prześwietny, bo niebieskich* Epitome delicij: *Wiem że się w.mm* Pan *zwrodzonego* instinctu

swo-

ſwoiego w tákich delektuieſz ſpecyałach, y one iáko Chriſtianus Heros tenerrimâ poważałz obſeruantiâ; nie mniey y odemnie sługi y Bogomodlcy ſwego, wdźięcznie uti votorum ac propenſionis meæ in ſe Pignus w B. ROZY włożone bedźieſz akceptowáł, ktore gdy przy Kapłanskiey mey powolnośći w. mm Pánu ofiaruie, ná tenczas przez B. Roże Máieſtatu Boskiego upraſzam, áby Bog wſzechmogacy his ac tantis ſuis beneficijs ww. Mm Pánu eminentibus [ad potiora in dies meritorum culmiua ac Præmiorum decora erigendo] addat perennitatem. w Wilnie Die 8. Decembr. A. 1668.

Wm MM Páná Sługá

y Bogomodlcá

X. WAWRZYNIEC IANOWICZ, Prothonotariuſz Apoſtolski Kanonik Wendenski Dźiekan Kupiski, Pleban świadoski.

VENI CORONABERIS *Cant: 4.*
Podź á będźieß vkoronowana.

BAdź z legowiſká lwiego/ y z gor Lamparckich/ de cubili-
bus leonum, de montibus pardorum, z kráiny/ y dźiedźiny
obywatelow ryśich/ ſmoczych/ tygrowych/ humorow/ y no-
rowow; iednák luby/ wdźięczny/ pożądany gość/ bo Błogo-
ſławiona ROZA á S. MARIA. Indyanka ziawiła ſię; ſłucha-
cze Poważni: ktora zluſtrowawßy/rożne nácyie Prowincye/
państwa/Xięſtwa Krolestwa Monarchie/á wßędźie zá prze-
świetną świątobliwość/ náleżyte ſwey doſtoynośći odebraw-
ßy honoraria/ bonis auibus, ßczęśliwie dnia dźißeyßego/ zá
konwoiem volatilium cœli reſidentow/ v gniazda Ducha S°.
in ſpecie colūbæ, y do W.X.L. á w głowách w tym Sławetnȳ
Stołecznym ßlachetnym mieśćie Wilenſkim/ zdrożywßy tro-
che do lubey konfidentki y poduſáley Przyiaćiołki Tereſſy S:
áby continuo amore languentem, Tá Błogosławiona ROZA
Indyiſka/ nie wćukrze ſmáżona/ áni ná ſłońcu diſtylowana;
lecz wnay ſłodßych Zbáwićiela ránach macerowana/ tempero-
wana/ wygotowana/ one/ ſwą præſencyą vćießyła/ y pośili-
ła. Ciebie Bazyliko Primicialna y principalna Kośćiele Ka-
ehedralny/ ze wßytkiemi twoimi Regentami y Adminiſtrato-
rami odwiedza/ wiſite/ y ſalwę oddaiąc. Prawda/ iż z gru-
bego nie vżytego narodu/ ále iednák politycznego przyznáć
humoru/ Ta Błogosławiona Indyiſka Pánna/ że ſię czuiąc
do ſwey powinnośći/ y ſubmiſſyi Zakonney/ znáſię ná ná

mieyscach/ honorach/ y prærogatywach/ ktore swym/ (nim szcześliwa in proprijs zacznie residencyia) dziś dekoruie odwiedzeniem. Winszuie Tobie Prześwietny Senacie Kapitulny/
Prou. 31. tego y tákowego Gośćia/ Cuius pretium de vltimis finibus terræ
O tym mogę wstrzesić oraculum Izaiaszá Proroka: Gloria Li-
Isa. 60. bani ad te veniet, Okrasa/ ozdoba/ świeżo ziawiona gory Libánskiey/ w dźiedzictwie Chrystusowy/ to iest/ Zákonu Kaznodźiezskiego Dominika S. ktore Niebieski Hiram/ nie skáźitelnemi w cnoćie/ pobożnośći/ náuce/ y madrośći osadźił Cedrami/ do ciebie záwita/ tobie naypierwszy vkłon swoy odda ná szcześliwa Consistencyia wypoczawszy niecoś w pokoiách/ y pałacach/ Kawalera niebieskiego/ o kredens błogosławienstwa bedźie vpraszał. Wiem iż zwysokiey swey grzecznośći y Eminencyi/ pomyślysz/ według niebywałego Gośćia powagi/ o poważney; magnifice, suscepćie/ y traktamenćie. Ten/ nim nastapi; Ja tym czasem za twa benedikciia/ á w przody za pomoca Boża/ tego lubego Gośćia/ áby nie tesknił/ nie iuż bogata wspaniała perora/ ále wieśniacka ná krotka chwile zabawie sálua.

VENI CORONABERIS.

CZytam v Witryusza lib. de mensuris. Że kto pierwszy raz do sławney oney Greckiey Balwochwalnicy/ ktora zwano Templum Delphici Apollinis, wchodźił: Naywyższych dwuch Arcykapłanow zawołany vrzad był/ iáko pierwszego; złota go reguła/ ábo trzćina tykáć/ y mowić: Maior redi, wietszym powracay; ták drugiego zaś powinność była; Roża/ Liliia/ ziołkami według doroczney pory/ ábo inszym iákim nárzucać/ y otrzesywać kwiećiem przydaiac Et pulchrior, nie tylo wietszym/ ále też y pieknieyszym powracay. Badź Pogánska Ceremonia; iednák może y nam Chrześćianom zá zbawienna vchodźić

bźić Instrukcyą/ y reformę obyczáiow nászych/ ktoremi mámy/ z Kośćiołow Bogu poświęconych do domow nászych powracáć: Maior redi, & pulchrior. Wszyscy Boże/ piekielnym z onych wychodźić knechtem/ y żołdatem Acharontowym: Niebieskim trzebá powracáć Officerem/ to iest/ Maiorem. O czym nádobnie Chryzostom S. Sic nos in Ecclesiam conuenimus, non propter hoc solùm; vt illic immoremur, sed, vt, aliquid magnum lucrati, & spirituale lucrum discedamus. Nie tylo práwi po to do Przybytkow Pánskich vczęßczámy/ ábychmy według zwyczáiu ná Mszach/ Nieszporach/ y Kázániach bywáli/ ále przeto: ábychmy z duchowną korzyśćią y zyskiem odchodźili; to iest/ ábychmy Maiorami własnie Bożey w cnoćie od Ołtarza/ od Mszey/ od Kazánia/ Nieszporu/ y od Pokuty powracáli: Venisti Publicanus, publicus canis: Wzwyż pomieniony Doktor mowi: Redi Zachæus. Ingressus es Saulus, redi Paulus: venisti fera bestia, redi homo. Venisti homo, redi Angelus. Przyszedłeś do Kośćiołá/ do świątnice Pánskiey/ strachoplodnym/ przez grzechy twoie Murzynem y Nigromantą/ powracay przez spowiedź/ y prawdziwą pokutę Niebieskim Albanem: Przyszedłeś omierzłym Iáno-grzesznikiem/ powracay vpamiętáłym Zácheuszem/ Przyszedłeś okrutnym w swoych nálogach y affektach zaleiáłym Sawłem/ powracay powolnym Bogu Páwłem. Przyszedłeś rospustna lubiczna Pálestynská Márá/ Egypcyacka powroć Maryia: Ná ostátek przyszedłeś Bestyia/ dáymy że y człowiekiē pospolitym: powracay iednák Aniołē. venisti homo, redi Angelus. Lecz do nábyćia temi zápamiętáłemi láty tákiego Maioratu, nie Arcykápłańskich Pogáńskich trzcin y reguł; ále trzebaby Iákobowych/ Wálentowych/ bá y sámych Krzysztoforowych drogow/ compellendo redire Maiores, z przybytku Páńskiego.

Hom. in Ep. ad Corint.

wy=

Gdyby mie Wiára S. y Kośćiol Boży ináczey nie informował/ mniemałbym że wzmiankowaná Pogańská Ceremonia/ z przepisu y instrukcyi Duchá S. obserwowana była. Bo/ y Jan S. Apoc. II. bedac ráz wdługim záchwyceniu/ obaczył w niebie Kośćioł práwdźiwego Boga piekny/ y kosztownie budowny/ obaczył też y tłum ludźi do niego wchodźacy/y rozniesie Bo^v kłániaiacy:ázći Anioł przednim stánie/ ze złota láská/ trzćina czyli też miára y daiac mu one w reke/
Apoc. 11. rzecze:Surge, metire Altare, & Templũ,metire & adorantes. Oto y w niebie Anioł prærogatiuę vznawaiac Biskupia/ Arcykapłanska w Janie S: nákázuie mu mierzáć Ołtarz Kośćioł/ y Adorantow: Ołtarz y Kośćioł ná to pono/ áby w niebie/ y z nieba ábrys/ y modeluß brał / iákowy w Ephezie Kośćioł miał erigowáć. Adorantow dłatego pono/ kto minor, á kto maior znich/ Abo iáko Haymo in Apoc. piße: Metiri iubetur adorantes, fors ideò; vt potior meritis, maiora reportet præmiorum lucra. Nie trudno y nám dnia dźiśieyßego o tákowa Ceremonia/ w tym Primicialnym y Kathedralnym Kośćiele/ ná pierwßym do niego tego ták zacnego Gośćia wstepie; zdawnśie bowiem sobie/ nie tylo z triumfalnego Kośćioła z stepuiacego Arcykapłana y Arcymeczennika Chrystusowego Stanisława Swietego/ tey Bazyliki Gospodarza/ y Gubernatora widźieć/ nie zpotoczna miara/ále z Biskupim ogladać Pastoralem/ ktorym tykáiac sie w dźiecznego Gośćia B.KO. ZR/ mowi: Maior redi; toż kontestuie/ y w tym materyalnym Kośćiele/ przytomny Wielki Infulat y Arcykapłan/ Wielmożnie Przewielebny J^o Mść Xiadz Biskup Metonski/ Suffragan Wilenski/ á Nominat Smolenski/ witaiac/ Biskupim tyká sie Posochem nie bez apprekacyi/ maior redi. Sekunduie wtropy/ liliat niebieski Kazimierz S. swym Krolewskim berłem złotym/ y kwiećiem liliowym/ iáko Rosam

Regi-

Reginam florum, czyli też virtutum mowiąc: Maior & pulchrior
redi, nie tylo większa/ lecz też pięknieyſza/ nadobnieyſza powrá-
cay Błogoſławiona ROZA tego mieyſca Adorantka. Ale
ſłuchacze poważni/ Czy może iuż w oczách nieba y ziemie/ więk-
ſzy te Adorantke Błogoſławiona ROZA maiorat potykáć
nád ten? ná ktory/ Heroico virtutum gradu, podług ſenſu/ do-
węipu ludzkiego/ nie dościgłym cnot ſwoich krokiem y ſkokiem
záſłużyła; ná ktory Heroickim cudowney świątobliwości ſu-
ſem y ſaltem/ ták gorno y wyſoko podſkoczyła; iż nayſubtel-
nieyſzy Altimetra, przez nayćiekáw ſie ſcanſorias Theoryi dociec
nie może ſcalas: ábowiem v świata/ ná ſamym Chrześcián-
ſkiey Zakonney doſkonałości wierzchołku/ á w niebie/ z wy-
ſług y chwały Nieśmiertelney/ tuż o bok z Báránkiem/ iako
ROSA y Agna Dei ſtánęła; ſtánąwſzy/ ibi audet, ubi Angelus
timet. Dla doświadczenia prawdy/ vpraſzam ćię z tego miey-
ſca imieniem Prześwietney Kapituły Aniele. Mierzay ſwą nie-
bieſką miarą/ tobie ad fideles powierzoną manus, nie tylo w
Niebie/ ále też y ná ziemi/ mierzay proſzę tę Adorantkę mier-
niczy Niebieſki. Obáczyſz bowiem y w tey błogoſławioney
Dziewicy Swiątnicę Páńſką Templum pudicitiæ: Vyrzyſz/
Altare holocauſti perpetui, Ołtarz Cáłopalenia. Doydźieſz/
Aram Virginitatis: owo zgołá/ znaydźieſz wſzytkich prześwie-
tną Bazylikę Cnot. menſura adorantem: Mierzay Adorantkę.
Co ſłyſzę? ſł. P. Angelus timet. Anioł trwoży. A to co zá ál-
terna y odmiana? przedtym w świećie Pánie y Pánny lęká-
ły ſie Aniołow. Angelus dixit mulieribus nolite timere vos. Math. 28
Teraz w niebie brakt od Páń/ y Pánien odbity Aniołom/
że oni muſzą wzaiemnie lękáć ſie/ iáko to Błogoſławioney RO-
ROZA. Rzekłbym dla tego/ że duſza Błogoſławioney RO-
ZA/ Boſkim pieśćidłem zoſtawſzy/ Boſkie ręce one pieſzczą/
one kochaią Iuſtorum animæ in manu Dei ſunt. Zaczym prze- Sap.
ćiw

ćiw polityce byłoby niebieſkiey/ Spiritui adminiſtratorio, z miá-
rą mierniczą/ uwiiać ſię około thronu Boſkiego/ y tak Bo-
ſkich. Wiec Aniele/ mierzay one wtym viatorſkim/ doczeſ-
ſnym żywoćie/ Angelus timet! y ták ſię Anioł obawia: gdy
nie tylo poſocżył one być oblubienicą ſłodką ſerca Zbawicielo-
wego/ ále też doſzedł y tego iż gdy Błogoſławiona ROZA
nábożnie ſię powinne Bogu modły oddawała/ naymilſzego
JEZVSA częſto wpoſtáci maluczkiego dźiećiatka/ po kárt-
tach przechadzaiącego ſię zoczył/ gdy ręczną robotą ſię bawi-
ła/ około płóćien y innych potrzeb/ tedy ſłodki Jezus/ na iey
pultynku/ ćichuśinko śiadywał/ wdźięcznie ſię uśmiechywał/
ſwey Boſkiey miłośći niedośćigłe fawory konteſtuiac: Nie
chce Anioł; y tu nárcetnym ſwoim urzędem/ lubey przerywáć
komitywy y ućiechy. Angelus timet! Anioł lęka ſię oney mie-
rzać! bo Anioł: co kolwiek ma w ſobie ſpeciałow Boſkich tedy
má z ſzczegulney łáſki/ reſpektu Boſkiego; Błogoſławiona zaś
ROZA/ nie tylo z łáſki Bożey/ ále też y zwłaſney kooperacyi/
tákowych nábyła v Oblubieńca faworow/ iż eximia præmijs
zoſtáła. Angelus timet: Anioł lęka ſię menſurowáć/ trutinu-
iac iey żywot bogomyślny/ reflektuiac ſię nád iey dźiwnemi
abſtinencyami/ poſtámi mortifikacyami nieſłychanemi/ y ka-
townia dla miłośći Bogá dobrowolną/ á tym barźiey/ że ża-
den Anioł/ dla przyſługi ku Bogu ſwoiemu/ nie tylo żadnego po-
ſtu nie obſerwował/ ále też/ y naymnieyſzey diſciplin nie uczy-
nił/ áni żadnego umartwienia nie poniosł; ále nie dźiw; bo
duchem/ ćiáła niemaiacym będąc/ w tych doczeſnych/ ſkáźi-
telnych przyſługach/ exercytowáć ſię nie mogł. Nam ludźiom
nám wiatorom/ tá obligacia zoſtaie/ przy posiłkach niebieſkich
przyſługowáć ſię Bogu duſzą/ y ćiáłem iáko naywyśmieni-
ćiey: Przyſłużyłaſię Bogu błogoſławiona ROZA ták dálece/
iż iáko/ v ziemſkiey niżiny maior meritis znalazła ſię; ták też w

niebie/ potior præmijs. Wielki záiſte/ tey przedźiwney Błogo-
ſławioney Swiećice maiorat. Et pulchrior. Nuż/ czy może ty-
mi ſkázonemi wieki y ſkázonego, zároſłego, zdźiczáłego świátá drugie
rozumne ſtworzenie celnieyſzey piekności y wdźięcznieyſzey do-
ſtąpić nádobnośći nád te/ ktorey Błogosławioney ROZY
duſzá święta z ćiáłem/ pływáła/ y opływáłá: Chćiałbym o-
ney nádobność przyrownać do wyśmienitego y koſztownego
Ieruzalem. Decora ſicut Ieruſalem. Ale iuż ono zruinowáne/ Cant. 6.
z źiemią porownane. Myśliłem do glanſownego Kśiężyca
przypodobać/ Pulchra vt luna. Ale potym Plánecie Wielkiego Cant. 6.
nieſtáteku dośli Aſtrologowie. Ta zás/ przez cáły żywot/ w
przedſięwźięćiey ku Bogu ſłużbie y miłośći/ Conſtantiſſima.
Zyczyłem one do złoto świetnego przyrownać ſłońca; ále y
w onym makuły ſą poſzlakowane: O Błogosławioney zás
ROZY/ mowi Oblubieniec niebieſki: Tota pulchra es amica Cant. 4.
mea. Wſzyſtká piękna ieſteś/ y nádobna Przyiaćiołko Oblu-
bienico moia. Tota pulchra es, pulchra, es intus, pulchra foris, Hugo de
intus corde, foris in corpore, intus rubicunda, foris candida, vtro- S. Victor.
bique, pulchra; pulchra affectũ purificando, virtutẽ fortiter ſectãdo
Deum præcellenter diligendo, Totum, quidquid in te eſt, pul-
chrum eſt, & nihil ineſt tibi, quod ſit ſordidum, quid in eſſe po-
tuit ſordidi quam ipſe ſplendor elegit, fouit, dilexit? Ecce in toto
gratiſſima Deo, & in nullo ingrata. Hugo de S. victore.
Od Chrztu ſwoiego/ y Imienin ſwoich/ ROSA à S. MARIA
áż do ſamego ſkonu/ pięknaś ná duſzy/ przyśięga głowna wy-
świadcza śiedmiu ſpowiedników twoich; że ledwo do roz-
grzeſzenia materyą mogli wynáleść w konfeſſácie twoiey. Ná-
dobnaś ná ćiele; ábowiem żadna mákułá onegoś nie zbrudźiłá:
Piękna ś w niewinienycych dźiećinnych látkach: Nadobnaś y
w doyrzałſzym pożyćiu twoim: Piękna ś w domku Rodźićiel-
ſkim/ y ná świećie: Nádobnaś w Zakonie. In toto gratiſſima.

nullo ingrata. Pieknaś wmowie/ ná weyrzeniu; w chodzeniu; ná dobnaś we wßetkiey złożone° Ciáła Symetryi: Pieknaś w zdrowiu/ nádobnaś w chorobie/ wdźieczna przy śmierci y po śmierći; In toto gratiſſima es Deo, cælo & Angelis, in nullo ingrata. Nádobnych Cnot wonia/ nie tylo niebo/ Aniołow/ y Bogaś ſámego vkontentowała; ále też y ſkancerowany świát/ prześwietnemi ſwoimi ożywiła przymiotami. Dla ktorey pieknośći nie tylo iuż Indyiſka/ ále też y niebieſka/ możeßſie ſłußnie tytułowáć Pulcheria. Gdźieś proße Błogoſławiona ROZA/ tey wdźieczney pieknośći/ gdźieś tego kßtałtu/ glanſu nábyłá: ile w tákiey źiemi/ kráinie/ ná ten świát wyniknawßy; ktora oſet/ głog/ ćiernia/ łodygi/ chwaſt lubieżnośći/ niedowiarſtwa/ bałwochwalſtwa/ y innych niezliczonych exceſſow/ kryminałow/ grzechow/ rodźi/ y płodźi. Odpowieda mi Błogoſławiona ROZA; In horto dilecti: W ogrodźie/ w Wirydarzu Naymilßego Oblubienca Niebieſkiego/ y mego/ to ieſt w Zakonie Dominika S. Prawdźiwie ten Hortus, ieſt prawego ßcześćia w Kośćiele Bożym/ w całym Chrześćiańſtwie/ pożadány Ortus. Winßuie y Tobie Przewielebny Zakonie Kaznodźieyſki/ DOMINIKA Swietego/ w Nowym świećie/ tych nowych fortunnych błogoſławionych progreſſow/ że na zopoczałey źiemi/ dźikiego okrutne° narodu/ tákowe ſpeciały w kwiećiu/ rodźiß/ y wydaieß. Zawße muśiß ty kożdego wieku/ wymyślić nowinke iáka-luba do præſentu/ y wygody Boga Przedwiecznego; niemniey ná ozdobe Kośćiołá S. Vciechę/ pomoc/ y pożytek zbawienny całego Chrześćiańſtwa. Jákoż przed twoim ziawieniem/ Oblubieniec niebieſki był/ flos tylo campi: Ták o Bogá/ o cnote/ o pobożność świat dbał/ iáko wiec o kwiat polny/ y rolny; ſkapo bárzo o delicie y łákoćie ogrodne było ledwo do Łoßka onych názbierać mozono. Lectulus noſter floridus, y nie dźiw: bo tylo apari=

c. 1.

paricya florum była/ Apparuerunt flores in terra nostra: A te[illegible]
za twa przeważna/ mądra/ świątobliwa/ gorliwa/ Proce[illegible]-
wa/ męczeńska kooperacyia/ y Rożańca S. potężna [illegible]-
ia/nietylo Europa, Azyia/ Afryka/ ále też y sama Indyia/ Ro-
żanna została podług dawney konfidencyi swey do Boga y
Zbawićiela naszego/ iákoś po te czásy ná vboga Zakonna por-
cyia wzywał onego/ ná ktora miluchno/ z Krolowa niebieska
á Mátka swa przybywał/ iuż po stołowych obrokách/ ná du-
chowny spacier możesz beśpiecznie wzywáć z Oblubienica/
veniat dilectus in hortum suum. Wszędźie nádobnie kwatery
znaydźie vłożone/ bądź ná wschodźie/ bądź ná záchodźie słoń- Cant. [illegible]
cá; bądź na południu/ y pułnocy/ wszędźie wdźięcznym okryte
kwiećiem/ w każdey Prowincyi/ wkożdym Konwenćie/ iáko/
colligere może rosas, ták też paść śię onemi. Żaden serpens wąż
nie może sobie ingressu prætendowáć do tego Wirydarza/ áby
roże y lilie zkorumpował; nie tylo że ab austera disciplina iest
Hortus conclusus; ále też czuie pilny strážnik Zakonny/ Che- Cant.
rubin kochaiący śię wgorliwośći honoru Boskiego/ y w cáło-
śći Zakonney swey wokacyi. Nie darmo też hoyniey/ Prze-
wielebny Zakonie Kaznodźieyski Dominika S. z tym świá-
tem postępuiesz/ niż same nieba. Niebo bowiem na affektacyią/
y kompromiss Dorocie świętey przez swego Delegata/ trzy
roże tylo nádesłało/ dla pozyskania Theophila. Ty zaś/ ábyś
Bogu świat w Theophila przeformował/ iák wieleś z śiebie
Męczenników/ Doktorow/ Theologow subtelnych/ Philozo-
fow dowcipnych/ mądrych y gorliwych Kaznodźieiow: Iák
wieleś naywyższych Pápieżow/ Hierarchiy Kośćielney Kardy-
nałow/ Patryarchow/ ArcyBiskupow/ Biskupow; iák wie-
leś Ksiąg/ ná obronę wiary świętey Katholickiey/ podźwi-
gnienie Kośćiołá Chrystusowego/ rozmnożenie czći/ y chwa-
ły Bożey wydał; Ták wieleś Roż pobożnośći/ świątobliwo-
śći/

..ądrości ná wdźięczną wonią Bo^y przedwieczne^y/ná wzdrowienie y konwaleścentią Agonizantá præsentowáł świátá. Owo y dniá dźiśieyszego wy/ Angeli veloces, nie iuż z niebá/ ále z Indyi/ z nie pod obnego gruntu/ niebieską w Cnotę w świątobliwośći/ præsentuiećie Błogosławioną ROZE/ ná ktorysz to cel y koniec? dywonie nie ná inszy/ ieno ná ten; áby nie tylo Błogosł: ROZA Maior z tąd redeat veneratione, ále też pulchrior imitatione; ábyśmy y my prawemi zostáli Theophilami ábyśmy byli stałemi Bogá y cnoty miłośnikami/áby

Cant. 1. przez cáły bieg pożyćia nászego/ in odorem curramus vnguentorum, tey świecicy y świętey Bożey prawdźiwemi zostáiąc náśladownikámi/ á potym y w niebie Kollegámi. Acz wszytkim stánom przysłusza w cnotach pobożnośći/ tey Błogosławioney Dźiewicy kochać/ oney według przemożenia dla przysługi niebieskiey y wiekuistego zbawienia/ násládowáć. Iednak wy osobliwie Chrześćiáńskie Heroiny y Matrony; Wy Katholickie Pánie y Pánny/ winneśćie tey cudowney świecicy/ czuyniey pilniey szlakowáć. Wy/ mowię/ co to ćiekáwie noszenia cudzoźiemskie/ ozdoby/ stroie/ wszátach/ wewłosách/ w pięknośćiach przeymuiećie/ nawet y muchy chwytáćie łákomie iákoby w Litwie ich nie stawáło ktore truiemy; wypędzamy: wy co ná Włoskie/ niemieckie Fráncuskie mody nie tylo myśli swoie/ ánimusze/ y dostátki ronićie/ ale pono y dusze ważyćie ktorym mogę powagę Tertuliana wspomnieć/

Tertull. lib. de cult. Fæm. Video, quasdam capillum croco vertere, & habitum immutare; pudet eas etiam nationis suæ, quod non Germanæ aut Gallæ sunt procreatæ: Ita Patriam, capillo, cum vestitu transferunt, malè ac pessimè sibi auspicantur capite suo. Widzę/ práwi iż niektore sobie włosy fárbuią/ y putruią. Wstydzą się národu swego/ że się nie Niemkiniami/ábo Frãcuskámi/porodźiły Ták Oyczyzne własną/trefienię włosow/y stroię szát do obcych przenoszą á sobie złe tuszą y prognostykuią/przez te cudzoźiemskie dźiwy

Wy

Wy co to Italiſatis, Germaniſatis, Galiiſatis Muſcatiſatis: cośćie ſwoie vtopiły/ y humory w przewożnych wzerunkach/ niemieckich Francuſkich Modach/ nowinach. *Indyiſate* Indiiſate, chodźćie chodźćie iuż po Indyiſku. Náchodźiłyśćie ſię doſyć do tychczas we złoćie/ w perłach/ w kleynotach/ w Axamitach/ w bogátych tábinách złotoglowach; y teletách/ z drogimi Koronkami/ wymyslnemi w ſtęgami/ galonami y faworami/ nie tylo do woley ále też do ſamey ſwey woli/ do wzgorßenia wielu národow/ do obrazy Bożey/ do zvbożenia y vpádu właſney ſubſtancyi; bo wáß veſtium luxus, maritorum, filiorum, ſubditorum luctus; Wáß cudzoźiemſki nowy/ drogich ßat/ włoſow rubinami/ diamentami rozpalonych/ ſplendor: Ecclypſis coniugum, occaſus filiorum, fatum ruſticorum. Owo zgoła/ waße wymyślne dźikie ſtroie/ ſą to Małżonkow/ dźiatek/ poddanych nieopłakane znoie. Indiiſate. Nośćie ſię iuż po Indyiſku/ ták/ iáko po śmierći Błogoſławioney Roży/ znaczne Pánie/ y Heroiny ná pámiątkę/ y wzor świątobliwego żywota Błogoſławioney Roży/ wßytkie ſtroie wßátách wkleynotách o źiemię rzucali; proſtych poſpolitych chwytáiąc ſię vbiorow/ Indiiſate. Oto y wam/ Błogoſławiona ROZA z Indyi ſtroy nowy do præſentu niebieſkiego náleżyty/ bez appellacyi do Amſterdamu/ Wenecyi/ Gdanſka/ w niebieſkiey/ to ieſt w zákonie Dominika S. Florencyi/ monſtruie; bez ſumptow/ koßtow/ bez twardey monety/ w żywoćie ſwoim obfićie præſentuie. Stroy bowiem włoſki/ Francuſki/ ná Horyzont Litewſki prognoſtykiem ieſt nießczęśćia/ wrożka piekielney wiekuiſtey angaryi. Oſtrzega Hieronym S. Caue ne capillum tibi irrufes, neq; habitum immutes, ne aliquid de Gehennæ ignibus auſpiceris. Stroy zaś Błogoſławioney Roży/ ieſt znakiem pewnym/ y haſłem dußnego Zbawienia. Indiiſate: obſerwuyćieß onę/ czy w Sßwedce/ czy w Maiorce/ czy wßoſtokorne koronkami złotemi y ſrebrnemi ozdobion[illegible] tu przybywßy/ popiſuieſię? Cudownemu iey przypátruiąc ſię pożyćiu/

ćiu/

w przody w Magdalence chodząca/ to iest/ w stánie po-
[illegible]cym/ leżącym/ Bogá błagaiącym/ nie ták zá swoie defekta/
iáko ráczey zá excessa cáłego świátá Postrzegam nie w ćiekáwey
przywoźney Katrynce/ ále w prawdziwym náśladowániu Ká-
táryny S. Seneńskiey/ ktora/ nie tylo zá osobliwą Pátronkę/ ále
zá Regułę y normę pożyćia swoiego obrała. Máiorka iey/ Chrze-
śćiáńska y zákonna wysoka/ w Cnotách/ y w przysłudze Bogu/ do-
skonałość. Alamoda Szostokoriey/ zinszemi kosztownemi Szá-
ty/ habit Dominika S^o. z mody y kroiu Kátarzyny Seneńskiey.
Swarzdka oney/ włośienica ośćista/ igłami/ szpilkámi nadziana/
áż po kolana; koronki iey/ v tego vbioru/ćiernia/ ośćie; Wieniec o-
ney ná głowie y łubek/ z cyny ćiągnioney/ daymy że y że srebra/ ále
dziewięćdziesiąt y dziewięć godźiami bodzącemi/ y skronie mało
nie do mozgu przenikaiącemi/ iáko diamentami/ nasadzony: Tre-
szenie włosow cudowne/tych wszytkich z sámą skorą od żywey kośći
y głowy oderwanie. Putrowánie iey wapno nie gászone. Farbicz-
ki y rumieniec/ Pieprz Indyiski iádowity/ twárz/ oczy gryzący/
y kanceruiący. Noszenie/ krzyż nie słychánie ćiężki; Wstęgi/ fáwo-
ry/ gálony skora łancuszkámi/ dyśćiplinami niezwyczaynemi poo-
rana/ Perły pospolite/ łzy hoyne/ ktore zmiłośći ku Bogu/ dla ná-
wrocenia zatwárdziáłych y zápamiętáłych grzesznikow/ rzęsistemi
wylewáła potokámi. Perły iey vryiańskie/ ropa/ od zwrzodziałe-
go y skancerowanego ćiáła/ przez codźienną katownią. Rubiny
y diámenty/ kászty/ y ferety; blizny/ rány/ wrzody/ od tyśiącow
dyscyplin. Łożka vsłanie znamiotkiem / nowym wzorem śiedm
drewien związanych/ skorupami ostremi/iákoby łabędźim puchem/
nadźiane przeplatane: Wał iey pień sekowáty/ poduszki/ kámienie/
z chrapowátemi cegłami: Vlepki iey/ dzban żołci gorzkiey Konfekty
paszty/ wety;liśćia y korzenie Granadylowe/zawołany bankiet chleb
suchy z wodą/ y to rzadko/ alboli tez kilka dźieśiąt dni nie iadáć y
nie piiać/ ile w Post wielki; speciał nayzdrowszy y naysmacznieyszy/
cze-

cześć á to godne pożywánie Przenaświętszego sakrament[illegible] bliża iey/ łokietna cella/ kontemplacya/ uciechá/ rekreacya/ [illegible] garde vragánie cierpieć dla naymilszego Zbawiciela. Konwersacya swobodna/ słodki JEZUS/ Náświętsza Pánna/ MARYA Anioł stroż/ S. Katharzyna Seneńska/ Z tym stroiem y modą dnia dzisieyszego/ ná reforme obyczaiow wászych y noszenia waszego zawitała Błogosławiona Roża/ Pánie y Pánny Chrześciańskie. Tym stroiem ták wysoce Bogu Oblubiencowi swoiemu/ do upodobania y smaku przypádlá/ iáko świádczy z rewelacyi swoiey Aloizya z Serranu/ widziała bowiem Błogosławiona ROZE korona niezmierney iásności/ miedzy naywyższemi pułkami Błogosławionych ozdobiona/ y od sámey Pánny Náświętszey/ przed Máiestat Boski zaprowadzona. Náziemi zaś/ iákiego wáloru v Bogá zostáie/ wyświadczáią iey cuda/ ktore ná potężną instancyą Błogosławioney ROZY/ codziennie Wszechmocność Boska dokázuie. Niech one zmarli wskrzeszeni ogłaszaią. Niech ślepi głuszy opuchli/ pokurczeni/ chromi v Błogosławionego ciała nágle uzdrowieni/ iáko oczywiści/ dowodni świádkowie/ świátu wszytkiemu przepowiadaią: że Błogosławiona ROZA/ magna pietate, speciosa fauoribus Dei, æternantibus maxima præmijs. Chrześciańskie Pánie/ y Pánny/ niech y z tego miejscá powroci maior pomieniona B. ROZA. & pulchrior. Powroći Zaiste większa y pięknieysza; gdy záciągnie was w świątobliwą komitywę y kompanią swoię do pogardy świátá tego marnego/ do obrzydzenia stroiow/ pieszczot/ wygod/ gdy wmowi w was Boiaźń y miłość Bożą/ gdy dlá miłości Bożey wpokorze/ w cichości/ w vmartwieniu/ cierpliwości rochać będziecie. Większa powroći y nadobnieysza gdy wzorem iey/ nie winności swey candor, y czystości kwiát nienáruszony/ Bogu swemu ná wiekuisty prasent oddácie/ poświęcicie. Maior & pulchrior redibit; Gdy y my wszyscy słuchacze Pobożni/ podług szczupłych sił nászych nasladowác bedziemy tey

 świ

Dziewicy/ Zaciągnęła ona z sobą od doczesnego o... świata/ do przybytku wiekuiste° gromade wdzię...ia/ y ...usieć Bogu miły y przyiemny. Wiem że się Łaski wáße maią z wrodzonego Instynktu/ iáko do naśladowania świętych Bożych; tak też y do osiągnienia dußnego zbawienia/ bodźcow żá...nych ná to nie potrzebuiećie. Mnie iuż y wymieść się z przedsię...wietych słow czás Veni coronaberis. Podź á będźieß vkoronowa...na/ y skonczyć potrzeba/ y od tad Błogosławiona Roża Maior abi...bit; bo Roża vkoronowana. V Indow żadne° Krola niekorono...wano/ áż tego ktory wßytkich náywyßa státura/ y wyśmienitßa ce...lował kompleriey pięknośćią/ Maior & pulchrior accipiat; y vtego mieysca/ pewnie Minorycie/ Kárłowi/ y Thersitesowi/ nie dádzą korony/ aż vważą Maiorat wcnoćie/ y w przysługach Niebieskich Ten iuż Błogosławioney ROZY był ná plácu/ ieno Korony nie ...staie. A z kadże Prześwietna Dźiewico Błogosławiona RO...ZO/ Korony twym wysokim zasługom y dźiełom rowney mam ...dźiadź? Już ćie niebo y wßytek świát vkoronował; gdy Wa...tikan Rzymski przez Oycá S°. CLEMENSA IX. Beatificácyią v...wiencował. Jednak ábyś y z tego placu Maior redeas, to iest vko...ronowana ROZA powracała/ wymaga twoia wyśmienita do...stoynosć podczas ßcześliwego Ingressu twego/iako Tryumphatorki ktoraś świát/ćiáło/piekło rzadkim ßczęśćiem/ y przykładem zwyćię...żyłá. Nieznayduiac w wadole y pádole świátá tego; Vdaie śię do ...owych gor/ z ktorych niegdyś Wierzchołkow Oblubieniec Niebie...ski Oblubienice vśiłował koronować/Veni coronaberis de capite A...mana, sanir, & Hermon Aże zácmionym Idiota będąc/ niepoymuie mody/ iáko koron ták też koronacyi. Czyli to Oblubieniec z włos...sow? czyli z Czáßek? czyli zmozgow swą Oblubienice zamyślał ko...ronować? niewiem; Gory do tákiego nie są podobne apparatu. Przećiagleyßa nie bawiąc inuestigacyią/ pomienione Słowá Du...cha S° płochym ku mey rzeczy náwracam sensem/ Miasto Veni

cor...

coronaberis de capite. mowie/Veni de Capitulo venerabili
ris. Zawitałaś Błogoſływiona ROZO w Kapitulny Koś.
przyßedłeś wdźięcznym y pożadanym Gośćiem/de Capitulo vene-
bili coronaberis: Ale y tu zawieść ſie obawiam/ gdyż v Przewiele=
bney Kápituły innych koron nie znayduie/ oprocz Inful Arcykâ=
płanſkich: te Tobie Błogosławioney Dźiewicy ſłużyć y kwadro-
wać/ nie moga/ile Pánienſkiey oſobie. Przyßedßy po rekollekcy
do śiebie/powracam do Gory od Ducha S°. wzmiankowaney Veni
coronaberis de capite Amana, Sanir, & Hermon. Gdyż y w prześwie=
tney Kápitule bacze ná oko eminencyia tych gor. Widze Amana/
co znaczy celſitudinem. Widze Sanir lucernam: Ogladam y Her=
mon, co znaczy Conſecrationem. Aza nie maß tu Amana/ celſitudi-
nem ſtánu/ Práw/ ſwobod/ prerogatiwy Kápłanſkiey: Tu celſi=
tudo pobożnośći/ powagi madrośći. Tu Sanir lucerna, Niezgaſła
pochodnia/ gorliwośći ku Chwale Bożey y rozmnożenia Wiary
S. Obrony Kośćioła Bożego/lucerna przykładnośći/ pochodnia
potężna/ ná wynißczenie wßech ćiemnot/chmur/ Hæretyckich grze=
chowych/ y ſámych piekielnych Vmbr. Tu Conſecratio, nie tylo
przeto/ że ſámi ſa ſacratiſſimi, ále też kożdy powołany od Boga ná
ſtan Kápłanſki tu konſekrácyi nábywa. Ale iáko y tych koron bede
ſie ważył tykáć?, poniewaz in celſitudine złożone ſa/ á ia puſillus ſta-
tura: iáko ku pochodni iáſnoświetney reke podnioſe? poniewaz Ob=
ſcurus sũ, iáko do Conſekracyi práwice wyciagne moie? gdyż Inqui=
natus ſum. A tym barziey iż wiedzac o Boſkim piorunie/Nolite tãgere
Chriſtos meos, Nie tykayćie ſie Namieſtnikow Boſkich y ſámych
Bogow/ áby według poſpolitego przyſłowia świeći kiiem nie odda=
li. Ná dola moie/ y ßczeście poſtrzegam ieden vakans w prześwie=
tney tey Bazylice Kápitulney/to ieſt v Herbu twego Kápitulnego/
ktorym ſie prześwietni Prałaći y Kánonicy ßczyćićie/ v krzyża roz=
dartego dwie Koronie Krolewſkie/ iedna ſnać Munificentiæ Regalis,
druga Sacerdocij Regalis. iedna meritorum druga/ præmiorum; ie-
dna

prałatom należąca/ druga Kanonikom służąca. A za przykła-
m Katharzyny S. Senenſkiey gdy wienca ná ozdobę ćiałá zmar-
łey Błogoſławioney ROZY nieſtawało/ obraz S. Kátharzyny
ſwey właſney drogiey vżyczył korony. Ták y ty Prześwietna Ka-
pituło/ ná krociusienką chwilkę z ſwoiego herbownego kleynotu v-
życzyß koron/ do komplementu apparatu przyięcia/ ták wdźięczne
gośćia twoiego; Te ia za Przewielebną konniwencyią Twą ode-
brawßy kładę ná głowę Błogoſławioney ROZY mowiąc S. Am-
In brożym laudes, preces, vota piorum, ſunt Coronæ Sanctorum. Wkładam
ps. koronę laudum, Chwaląc ſłodką naywyżßego Bogá prowidencyą/
50 że ná zgonie y ſkonie świátá obmyśla świetych/ iáko do vbłagania
Máieſtatu ſwoiego/ ták też nám ná vpamietanie/ poprawę/ po-
wrocenie do Bogá/ żywe padaie Exemplarze/ Jáko ćię Błogoſłá-
wiona ROZA. Kładę y drugą koronę precum, ták właśnie twey
poufałey przed Maieſtátem Boſkim zlecaiąc potedze/ iáko nie-
gdyś Błogoſławiony Biſkup ieden/ ná Ołtárzu w tegim vtrapie-
niu/ przed Obrazem Pánny Náświetßey położył Jnfułę mowiąc.
Patrona eſto, Ták y iá kładę przed tobą Jnfułę Biſkupſtwa Wi-
lenſkiego/ y ze wßytkiemi Ornamentami Kapitulnemi y wßytkiey
Dieceſyi pokornie ćię vpraßaiąc ábyś Pátronką Zoſtáwała Patrona
eſto. Jákoś Limę miaſto Rodźiny ſwey gniázdo z Kroleſtwem
Perwanſkim/ Bogu y Oblubiencowi ſwoiemu/ po śmierci w Try-
umfuiącym Jeruzalem rekommendowała: Rekommenduy tę Diœ-
ceſyią rozległą Byſkupſtwa Wilenſkiego: Zalecay Prześwietny Se-
nat Kapitulny/ áby wßyſcy zaſługami w Kośćiele Bożym/ y przed
Maieſtatem Boſkim byli Prælati. Patrona eſto, áby v Bogá/ v
Swiátá/ v Páńſtwa/ ſwoy honor/ reputacyią y walor doſtoyny mie-
li. Patrona eſto, áby nietylo doczeſnych fortun y ſucceſsow byli v-
czeſtnikámi/ lecz y wiekuiſtych zoſtáwáli dźiedźicámi. Patrona eſto.
Náſtepuie w konkluzyi y korona Votorum. Corona ſis viue. Zyi Bło-
goſławiona ROZA Bogu chwałą zaſług twoich. Zyi Kośćioło-
wi